



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 120/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Ľubora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **SYMPATHIA, s. r. o.**, Považská 89, Nové Zámky, IČO 36 541 656, zastúpenej ADVOKÁT JUDr. PETER TIMKO spol. s r. o., Pri parku 8, Maňa, IČO 50 528 874, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Timko, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 267/2020 z 27. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. februára 2023 a doplnenou podaním 6. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie a súčasne navrhuje priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom Okresným súdom Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 13 C 627/2012 v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa proti žalovanému – [REDACTED], notárovi so sídlom v Nových Zámkoch, za účasti intervenienta domáhala zaplatenia sumy 48 156,82 eur s príslušenstvom. Svoj nárok odôvodnila s poukazom na ustanovenia Občianskeho zákonníka a Notárskeho poriadku, ako aj zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len

„zákon č. 514/2003 Z. z.“), pričom poukazovala na skutočnosť, že žalovaný 26. februára 2008 spísal sťažovateľke zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva, ktorú uzavrela sťažovateľka v postavení veriteľky a [REDAKOVANÉ] v postavení dlžníka, a to formou notárskej zápisnice č. N 67/2008, NZ 7999/2008, NCRIs 7938/2008 (ďalej len „zmluva z 26. februára 2008“), ktorá mala sťažovateľke slúžiť ako prostriedok zabezpečenia peňažnej pohľadávky z predmetu zabezpečenia, ktorým bol byt [REDAKOVANÉ].

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010 určil neplatnosť zmluvy z 26. februára 2008 podľa § 39 Občianskeho zákonníka, keďže uvedená zmluva obsahovala hrubý nepomer poskytnutej pôžičky v sume 95 000 Sk k sume 1 200 000 Sk, ktorá predstavovala hodnotu bytu, ktorý bol predmetom zabezpečovacieho prevodu práva, pričom táto skutočnosť spôsobila absolútnu neplatnosť právneho úkonu.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 13 C 627/2012 z 21. augusta 2017 (ďalej len „rozsudok z 21. augusta 2017“) žalobu zamietol (výrok I), návrh na prerušenie konania zamietol (výrok II) a žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému a intervenientovi náhradu trov konania (výrok III).

5. O odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 21. augusta 2017 rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 97/2018 z 23. mája 2019 (ďalej len „rozsudok z 23. mája 2019“), ktorým rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. V podstatnom zdôraznil, že podľa § 40 ods. 1 Notárskeho poriadku notár zodpovedá za škodu iba v prípade, ak osobitný zákon neustanovuje inak (zákon č. 514/2003 Z. z.). Právna úprava vychádza zo zásady prednosti zodpovednosti štátu pred zodpovednosťou notára a zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú notárom pri výkone verejnej moci tak nastupuje na miesto osobnej zodpovednosti notára. Osobná súkromnoprávna zodpovednosť notára za škodu nastupuje až v prípade, ak nie je naplnené kritérium výkonu verejnej moci, s ktorým zákon č. 514/2003 Z. z. spája zodpovednosť štátu za škodu. Ďalej uviedol, že výkonom verejnej moci podľa Notárskeho poriadku je výkon notárskej činnosti, ktorej obsah je výslovne definovaný v § 3 ods. 1 a 2 Notárskeho poriadku, t. j. aj činnosť notára definovaná ako spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch. V konkrétnych okolnostiach veci išlo o výkon verejnej moci, za ktorú zodpovedá štát, a nastupuje zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Žalovaný preto nie je pasívne vecne legitimovaným subjektom.

6. Proti rozsudku krajského súdu z 23. mája 2019 podala sťažovateľka dovolanie.

7. Dovolanie proti rozsudku krajského súdu z 23. mája 2019 najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol (výrok I), návrh na prerušenie dovolacieho konania zamietol (výrok II), žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (výrok III) a intervenientovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (výrok IV).

8. Zamietnutie návrhu na prerušenie dovolacieho konania najvyšší súd odôvodnil v podstatnom odkazom na § 3 ods. 1 Notárskeho poriadku, podľa ktorého je notárskou činnosťou aj spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch, osvedčovanie právne významných skutočností a konania vo veciach notárskych úschov, čím zákonodarca explicitne vyjadril vôľu, aby štát za takto vymedzený výkon verejnej moci prenesený na neštátny subjekt zodpovednosť niesol.

Zákonom č. 304/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. septembra 2009 (ďalej len „zákon č. 304/2009 Z. z.“), v § 4 ods. 4 *expressis verbis* ustanovil, že vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci. Týmto spôsobom sa len zadefinovalo postavenie notára ako orgánu verejnej moci v nadväznosti na ustanovenia § 4 ods. 1 a 2 Notárskeho poriadku, ktoré platili aj predtým a rovnako činnosť notára pri vykonávaní notárskej činnosti bola považovaná za výkon verejnej moci.

9. V rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia považovala sťažovateľka za otázku nesprávne riešenú súdmi nižších inštancií otázku, či vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci, za ktorú má zodpovedať štát.

10. Najvyšší súd považoval túto otázku za vyriešenú vo svojom uznesení č. k. 1 Obdo 21/2017 zo 17. júla 2018 (ďalej len „uznesenie zo 17. júla 2018“) a uznesení ústavného súdu č. k. II. ÚS 431/2013 z 12. septembra 2013 (ďalej len „uznesenie z 12. septembra 2013“). V konkrétnostiach citoval z uznesenia najvyššieho súdu zo 17. júla 2018, podľa ktorého ustanovenie § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku bolo zavedené s účinnosťou od 1. septembra 2009 zákonom č. 304/2009 Z. z. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci. Aj keď ku dňu spísania predmetnej notárskej zápisnice uvedené ustanovenie ešte neplatilo, z dôvodovej správy k ustanoveniu § 4 ods. 4 zákona č. 304/2009 Z. z. vyplýva, že citované ustanovenie len *expressis verbis* zadefinovalo, že vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci. Činnosť notára pri vykonávaní notárskej činnosti bola považovaná za výkon verejnej moci, hoci do 31. augusta 2009 *expressis verbis* to nebolo upravené v zákone.

11. Najvyšší súd poukázal aj na uznesenie ústavného súdu z 12. septembra 2013, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť ako zjavne neopodstatnená, pričom ústavný súd akceptoval právny názor odvolacieho súdu, ktorý dospel k záveru, že žalobu proti notárke bolo potrebné zamietnuť z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie, pretože nebolo možné akceptovať argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej notár pri výkone verejnej moci zodpovedá podľa § 415 Občianskeho zákonníka, keď takýmto výkladom by sa poprela úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, kde zo spôsobenej škody vzniká záväzkový vzťah medzi poškodeným a nositeľmi verejnej moci, nie jej jednotlivými vykonávateľmi.

12. Keďže predpoklad prípustnosti dovolania sťažovateľky spočíval v tom, že mala byť posúdená doteraz neriešená právna otázka, pričom tento predpoklad prípustnosti neobstál, najvyšší súd dovolanie odmietol pre neprípustnosť podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

II.

Argumentácia sťažovateľky

13. Sťažovateľka zdôrazňuje, že podstatou prípadu bolo správne a spravodlivo vyriešiť právnu otázku, či aj notárske spisovanie právnych úkonov na báze komerčnej zákazky je výkonom verejnej moci. Podľa sťažovateľky vo veci konajúce súdy zlyhali v správnom a spravodlivom vyriešení tejto otázky. Verejnou mocou je zásadne iba taká sféra, kde orgán verejnej moci vystupuje v nadradenom

postavení voči účastníkovi a autoritatívne cez právomoc danú mu zákonom rozhoduje o právach a právom chránených záujmoch fyzických osôb a právnických osôb. Príkladom je činnosť notára ako povereného súdneho komisára v konaní o dedičstve.

14. Interpretácia Notárskeho poriadku bola všeobecnými súdmi uskutočnená rutinným spôsobom. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách zákonného predpisu, ale aj v základných princípoch právneho štátu. Všeobecné súdy vložili všetky nádeje v spravodlivosť výlučne do gramatického výkladu Notárskeho poriadku a nevyrovnali sa s protiargumentom, že výkon notárskej činnosti, ktorá sa preskúmavala v súdnej veci, nemohol mať povahu výkonu verejnej moci. Ak notár spisuje zápisnicu o právnom úkone medzi dvoma subjektmi súkromného práva, tak je činný v komerčnej sfére a poskytuje službu na objednávku. V tomto prípade nevydáva žiadne autoritatívne rozhodnutie, ktorým by rozhodoval o právach a povinnostiach účastníkov. Notári musia mať pri spisovaní listín o právnych úkonoch rovnaké postavenie ako ktorákoľvek iná kategória právnického povolania.

15. Ak by výkon notárskej činnosti bol vždy výkonom verejnej moci, za ktorú by mal zodpovednosť niesť štát, potom by nemalo žiadny logický zmysel, aby Notársky poriadok zakladal obligatórne poistenie zodpovednosti za škodu.

16. Pozornosti všeobecných súdov pritom ušla skutočnosť, že Notársky poriadok označuje v § 4 ods. 4 všetku notársku činnosť za výkon verejnej moci od 1. septembra 2009, avšak žalovaný notár spísal pre sťažovateľku zmluvu už 26. februára 2008. Úvahy všeobecných súdov sú preto nesprávne.

17. Podľa sťažovateľky bolo na mieste vyhovieť návrhu na predloženie veci ústavnému súdu, keďže o súladnosti zákona s ústavou rozhoduje ústavný súd v pléne, nie v senáte. Najvyšší súd pritom pri rozhodovaní o tomto návrhu zobral do úvahy nemeritórne rozhodnutie ústavného súdu, ktoré nemá povahu názoru záväzného pre všeobecné súdy. Podľa sťažovateľky § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku zaisťuje notárom výsadné postavenie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Sťažovateľka v podstatnom namieta, že požadovala vyriešiť právnu otázku, či aj notárske spisovanie právnych úkonov na báze komerčnej zákazky je výkonom verejnej moci. Výklad príslušných ustanovení Notárskeho poriadku v kontexte výkonu notárskej činnosti ako verejnej moci zo strany všeobecných súdov považuje za neudržateľný. Sťažovateľka zdôrazňuje, že malo byť vyhovené jej návrhu na predloženie veci ústavnému súdu v konaní o súlade právnych predpisov, keďže predmetné ustanovenie § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku zaisťuje notárom výsadné postavenie.

19. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom

súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd v súvislosti s východiskami rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

21. Ústavný súd ďalej považuje za žiaduce v rámci formulovania všeobecných východísk, ktoré tvoria ústavnoprávny základ jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľky, rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, zvýrazniť, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

22. V zmysle už prezentovaných záverov sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením najvyššieho súdu sústredil a zameral na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky, ktorú uplatňovala v podanom dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

23. Ústavný súd aj s poukazom na svoju stabilizovanú judikatúru zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky

samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 494/2020).

24. Sťažovateľka zdôrazňuje, že požadovala vyriešiť právnu otázku formulovanú v bode 18 tohto uznesenia. V dovolaní pritom atakovala výlučne gramatický výklad príslušných ustanovení Notárskeho poriadku podaný súdmi nižších inštancií, ktorý podľa jej názoru nie je ani správny, ani spravodlivý. Dôvodila pritom dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená).

25. Berúc do úvahy podstatné časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie dovolacieho súdu k prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je ústavne súladné vzhľadom na uplatnenú námietku sťažovateľky (body 28 a 29 tohto odôvodnenia). Uvedený dôvod prípustnosti dovolania predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Najvyšší súd posudzuje v tomto prípade otázku prípustnosti dovolania sám ako otázku predbežnú a v prípade, že dospeje k záveru o prípustnosti dovolania, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu meritórne preskúma.

26. V konkrétnych okolnostiach veci najvyšší súd z vlastnej rozhodovacej činnosti dospel k záveru o tom, že právna otázka nastolená sťažovateľkou (k tomu pozri bod 18 tohto uznesenia) už bola vyriešená, a to uznesením najvyššieho súdu zo 17. júla 2018, čo zakladá zároveň neprípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a tým aj nemožnosť, aby dovolací súd podrobil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu meritórnemu prieskumu. Inak povedané, záver o neprípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyššiemu súdu bránil, aby sa zaoberal vecnými argumentmi, ktorými odvolací súd odôvodňoval svoj záver o tom, že výkon notárskej činnosti je výkonom verejnej moci, čo vedie k záveru o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie notára v konaní o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

27. Keďže predmetom dovolacieho konania, ktoré je v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané, sa z dôvodu neprípustnosti dovolania nemohli stať vecné argumenty (vrátane ústavne neudržateľného výkladu ustanovení Notárskeho poriadku), ktorými odvolací súd odôvodňoval záver k nedostatku pasívnej vecnej legitímácie notára v konaní o náhradu škody, tieto sa nemôžu stať ani predmetom ústavného prieskumu v konaní o tejto ústavnej sťažnosti.

28. Predmetom ústavného prieskumu by sa vzhľadom na posúdenie veci dovolacím súdom mohli stať len argumenty atakujúce samotné posúdenie neprípustnosti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V tomto kontexte sťažovateľka vznáša len jednu relevantnú námietku, ktorou argumentuje, že najvyšší súd pri rozhodovaní vo veci prípustnosti dovolania zobral do úvahy aj závery obsiahnuté v nemeritórnom rozhodnutí ústavného súdu, ktoré nemôže mať povahu názoru záväzného pre všeobecné súdy (bod 17 tohto uznesenia).

29. Jedným zo základných princípov, na ktorých je vystavaná nová procesná úprava dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, je princíp právnej istoty uvedený v čl. 2 ods. 2 CSP, ktorý je definovaný ako stav, v ktorom každý môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, ku ktorým patrí aj ústavný súd.

Princíp právnej istoty je v podmienkach najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nepochybne spätý s pojmom ustálená rozhodovacia prax, do ktorého obsahu patria okrem stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, a ďalších rozhodnutí najvyššieho súdu aj rozhodnutia ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 129/2017 z 31. októbra 2017), rozhodnutia nemeritórnej povahy nevynímajúc. S prihliadnutím na už uvádzané je preto námietka sťažovateľky založená na úvahe o ústavnej neakceptovateľnosti postupu najvyššieho súdu, ktorý do úvahy zobral aj závery obsiahnuté v nemeritórnom rozhodnutí ústavného súdu, nedôvodná.

30. Sťažovateľka napokon namieta, že najvyšší súd mal prerušiť konanie a vec predložiť na posúdenie ústavnému súdu, ktorý o súladnosti zákona s ústavou rozhoduje v pléne, pričom jeho rozhodnutie je všeobecne záväzné.

31. Ani táto námietka nie je podľa názoru ústavného súdu dôvodná. Odôvodnenie obsiahnuté v relevantnej časti odôvodnenia najvyššieho súdu a obsiahnuté v podstatnom v bode 8 tohto uznesenia ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľné. Najvyšší súd ním správne poukázal na skutočnosť, že § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku ustanovil s účinnosťou od 1. septembra 2009, že vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci, pričom uvedeným spôsobom sa len *expressis verbis* zadefinovalo postavenie notára ako orgánu verejnej moci v nadväznosti na ustanovenia § 4 ods. 1 a 2 Notárskeho poriadku, ktoré platili aj predtým (t. j. v čase spísania predmetnej zmluvy notárom), a rovnako činnosť notára pri vykonávaní notárskej činnosti bola považovaná za výkon verejnej moci aj pred nadobudnutím účinnosti § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku. Z podstatnej časti odôvodnenia najvyššieho súdu zároveň vyplýva, že najvyšší súd síce poukázal na § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku, ktorého účinnosť nastala až po spísaní predmetnej zmluvy notárom (k tomu pozri bod 2 tohto uznesenia), ale len na zdôraznenie skutočnosti, že činnosť notára pri vykonávaní notárskej činnosti bola považovaná za výkon verejnej moci aj pred nadobudnutím účinnosti relevantného ustanovenia Notárskeho poriadku, a to poukazom na ustanovenia § 4 ods. 1 a 2 Notárskeho poriadku platného a účinného v čase spísania predmetnej zmluvy. Napokon obdobné právne závery vyplývajú za obdobnej skutkovej a právnej situácie aj z uznesenia najvyššieho súdu zo 17. júla 2018 (bod 10 tohto uznesenia *in fine*).

32. Základným predpokladom na ochranu ústavnosti poskytovanej na návrh všeobecného súdu ústavným súdom v konaní podľa čl. 125 ústavy je zistenie, že podaniu návrhu na začatie konania na ústavnom súde predchádza konanie pred všeobecným súdom, v ktorom má materiálne dôjsť (podľa obsahu prítomného návrhu) k použitiu napadnutého ustanovenia zákona, t. j. k subsumpcii skutkového stavu pod napádanú právnu normu (m. m. PL. ÚS 5/2021).

33. V prípade sťažovateľkou označeného § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku už *prima facie* táto podmienka nie je splnená, keďže, ako to sama sťažovateľka namieta (bod 16 tohto uznesenia) a ako to zdôraznil v napadnutom uznesení aj samotný najvyšší súd, ustanovenie § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku nadobudlo účinnosť až po spísaní predmetnej zmluvy notárom, a preto k jeho použitiu v relevantnej veci ani nemohlo dôjsť a v konečnom dôsledku ani nedošlo. Ustanovenie § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku nebolo základom rozhodovania všeobecných súdov.

34. Reagujúc na argumentáciu sťažovateľky, ústavný súd už len na spresnenie dodáva, že podľa § 40 ods. 1 Notárskeho poriadku ak osobitný zákon neustanovuje inak, notár zodpovedá za škodu

tomu, komu ju spôsobil on alebo jeho zamestnanec v súvislosti s činnosťou podľa tohto zákona. Odkaz 3a v uvedenom ustanovení odkazuje na uvedený osobitný zákon (ktorý ustanovuje spomenuté „inak“), a to na zákon č. 514/2003 Z. z., ktorý mimochodom aj po prvýkrát v slovenskom právnom poriadku vymedzil výkon notárskej činnosti ako výkon verejnej moci [§ 2 písm. a), § 2 písm. b) bod 2 a § 4 ods. 1 bod 2].

35. Pre úplnosť ústavný súd k námietke obsiahnutej v bode 15 tohto uznesenia uvádza, že téza sťažovateľky o tom, že výkon notárskej činnosti je vždy výkonom verejnej moci, za ktorú zodpovedá štát, z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva. Nad rámec odôvodnenia k prípustnosti dovolania totiž najvyšší súd poukázal na relevantné ustanovenie § 3 ods. 3 Notárskeho poriadku pojednávajúce o osobitnej činnosti notára, pri ktorej nejde o výkon verejnej moci a pri ktorej má preto poistenie zodpovednosti za škodu svoj zmysel (bod 26 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Ústavný súd na doplnenie vzhľadom na argumentáciu sťažovateľa prezentovanú v ústavnej sťažnosti dodáva, že Notársky poriadok v § 3 činnosť notára rozdeľuje na notársku činnosť s uvedením tých činností, ktoré notár vykonáva v mene štátu priamo na základe zákona (§ 3 ods. 1), na ďalšiu činnosť, ktorú notár vykonáva na základe osobitného predpisu – napr. zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (§ 3 ods. 2), a na osobitnú činnosť (§ 3 ods. 3), ktorou je napr. činnosť rozhodcu a mediátora. V súvislosti s výkonom notárskej činnosti zákon umožňuje, aby notár vykonával aj iné činnosti (§ 5). Pri výkone osobitnej činnosti notára (§ 3 ods. 3) však notár nevykonáva verejnú moc a pri výkone takej činnosti notár ani nemá postavenie verejného činiteľa. V § 3 ods. 1 Notárskeho poriadku sú uvedené činnosti, ktoré notár vykonáva v mene štátu priamo na základe zákona. Podľa § 3 ods. 4 Notárskeho poriadku listiny a osvedčovací doložky (§ 56 ods. 2) vyhotovené v rámci notárskej činnosti, ich osvedčené odpisy, potvrdenia a výpisy z notárskych centrálnych registrov a listiny vyhotovené pri činnosti podľa odseku 2 sú verejnými listinami. Uvedené ustanovenie tak potvrdzuje verejnoprávny charakter notárskej činnosti. Na rozdiel od činnosti advokátov (na ktorú pre porovnanie s činnosťou notára sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ako na totožnú poukazuje) je notárska činnosť štátom regulovaná a podlieha štátnemu dohľadu, notár po splnení procedúry prístupu k funkcii je menovaný (odvolávaný) ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky a pri výkone notárskej činnosti používa úradnú pečiatku so štátnym znakom Slovenskej republiky, ktorá je odvodená od štátnej pečate Slovenskej republiky, čo zvyrazňuje status a verejnoprávny charakter notárskej činnosti.

36. V posudzovanom prípade teda išlo o činnosť podľa § 3 ods. 1 písm. a) Notárskeho poriadku, podľa ktorého notárskou činnosťou je aj spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch (notári podľa § 46 Notárskeho poriadku spisujú účastníkom na základe ich vyhlásenia notárske zápisnice o zmluvách, závetoch a iných právnych úkonoch).

37. Na podklade dosiaľ uvedeného a preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v danom prípade postupoval v medziach svojej právomoci, dovolanie sťažovateľky riadne preskúmal, dospel pritom preskúmaním argumentácie sťažovateľky k ústavne udržateľnému záveru o neprípustnosti dovolania v kontexte sťažovateľkou formulovanej právnej otázky v rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia. Najvyšší súd v dôvodoch napadnutého uznesenia odpovedá na východiskové námietky uplatnené v dovolaní sťažovateľkou ústavne akceptovateľným spôsobom, pričom jeho odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom uznesení nemožno považovať za svojvoľné ani za zjavne neodôvodnené

a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných procesnoprávných a hmotnoprávných noriem, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

38. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd, prihliadajúc na čiastkové závery, hodnotí námietky sťažovateľky o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

39. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svojej opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu